

ПРАВА УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Дмитро Вадимович СИДОРЕНКО,

*аспірант кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна*

Однією з найбільш поширених процесуальних форм використання спеціальних знань під час кримінального судочинства є проведення судової експертизи. Її застосування дозволяє встановити обставини, що мають значення для кримінального провадження. У цьому контексті окремої уваги заслуговує питання щодо прав учасників кримінального провадження, пов'язаних з проведенням судової експертизи.

Проаналізувавши положення чинного КПК України (ст. 221, 290, 317), можна виокремити наступні випадки ознайомлення учасників кримінального провадження з його матеріалами: ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення, ознайомлення з матеріалами досудового розслідування під час відкриття матеріалів іншої сторони, ознайомлення з матеріалами кримінального провадження після призначення справи до судового розгляду.

Слід констатувати, що чинний КПК України не регламентує можливості ознайомлення учасників кримінального провадження з його матеріалами під час проведення судової експертизи. Вважається, що вказана ситуація свідчить про наявність прогалини у процесуальному механізмі забезпечення прав вищевказаних учасників. Проведення судової експертизи пов'язане із законними інтересами суб'єктів кримінального провадження.

Доречно зазначити, що ст. 197 КПК України 1960 року передбачала низку процесуальних прав обвинуваченого, що були пов'язані з призначенням й проведенням судової експертизи:

- 1) заявити відвід експерту;
- 2) просити про призначення експерта з числа вказаних ним осіб;
- 3) просити про поставлення перед експертизою додаткових питань;
- 4) давати пояснення експертові;
- 5) пред'являти додаткові документи;
- 6) ознайомлюватися з матеріалами експертизи і висновком експерта після закінчення її проведення;
- 7) заявляти клопотання про призначення нової або додаткової експертизи.

Обвинуваченому за його клопотанням слідчий міг дозволити бути присутнім при проведенні експертом окремих досліджень і давати пояснення. Слідчий повинен був ознайомити обвинуваченого із постановою про призначення експертизи і роз'яснити йому його вищевказані права, про що складався відповідний протокол.

Думається, що вищевказана позиція законодавця, сформульована у КПК України 1960 року, заслугове на увагу та відповідні положення мають міститися також у чинному КПК України.

Крім цього, слід зазначити, що процес призначення й проведення судової експертизи може стосуватися законних інтересів не лише підозрюваного й обвинуваченого. Певний комплекс прав, пов'язаних із призначенням та проведенням судової експертизи, повинні мати й інші учасники кримінального провадження: захисник підозрюваного й обвинуваченого, законний представник підозрюваного та обвинуваченого, потерпілий, представник потерпілого, законний представник потерпілого, цивільний позивач, цивільний відповідач, представник цивільного позивача та цивільного відповідача, законний представник цивільного позивача.

Таким чином, на підставі вищевказаного слід констатувати необхідність удосконалення процесуального порядку призначення та проведення судової експертизи у кримінальному судочинстві в контексті регламентації відповідного комплексу прав учасників кримінального провадження. Їх реалізація сприятиме забезпеченню законних інтересів таких учасників.